

CO. 2121552

MAANDBERICHT MAART 1990

MAANDBERICHT

Een uitgave van de Binnenlandse Veiligheidsdienst (BVD).
Maandelijks wordt gerapporteerd over ontwikkelingen en
activiteiten in binnen- en buitenland, die naar wij aannemen
de moeite waard zijn onder uw aandacht te brengen.

U zult in het MAANDBERICHT dan ook in hoofdzaak korte,
feitelijke rapportage aantreffen, inhakend op de actualiteit.
Achtergrondinformatie zal opgenomen worden in het
KWARTAALBERICHT, dat zoals gebruikelijk vier maal per jaar
verschijnt.

Eventuele reacties op de bijdragen kunt u richten aan:

Ministerie van Binnenlandse Zaken

Postbus 20010
2500 EA DEN HAAG
Tel.: 070 - 3.61.44.01
toestel: 2382

INHOUD

	pag
I. INTERNATIONALE POLITIEKE ONTWIKKELINGEN	5
- Sovjet-Unie; Sovjet vredesorganisaties organiseren Marine-Seminar	
- China; Verenigde Staten hoofdvijand	
- Cocom; Organisatie kampt met verdeeldheid	
- Warschaupact; Ontgoocheling in Ottawa	
- DDR; Eerste en laatste vrije Parlementsverkiezingen	
II. ACTIVITEITEN VAN BUITENLANDSE INLICHTINGEN- EN VEILIGHEIDSDIENSTEN	11
- Roemenië; Nieuwe geheime dienst tegen "Fascistisch gevaar"	
III. ANTI-DEMOCRATISCHE STROMINGEN	13
- Rechts-extremisme; Proces tegen rechts-extremistische jongeren	
De gemeenteraadsverkiezingen	
IV. POLITIEK (GEWELDDADIG) ACTIVISME	17
- Anti-apartheid; SuZA-campagne 28 april nadert!	
- Anti-imperialisme; RaRa-aanslagen tegen Koninklijke Marechaussee	
- Anti-militarisme; VAK-Mobiel actief in Den Bosch	
V. MINDERHEDEN	20
- Koerden; Bezettingsacties	
- Islamitisch fundamentalisme; Bijeenkomst "Milli GÖRÜS" te Rotterdam	
- Suriname; Vrede nog ver weg!	
Bijlage 1 : Agenda	24

I. INTERNATIONALE POLITIEKE ONTWIKKELINGEN

SOVJET-UNIE; VREDESORGANISATIES ORGANISEREN MARINE-SEMINAR

In februari is in Moskou onder auspiciën van het Sovjetvredescomité, het Sovjetvredesfonds en de Sovjetrussische "Associatie voor Zeerecht" een "internationaal seminar over marine-ontwapening" gehouden dat werd bijgewoond door meer dan 200 vertegenwoordigers uit 45 landen. Blijkens een bericht van Tass ging het hier om een gemeleerd gezelschap, want aanwezig waren niet alleen wetenschappers, diplomaten, juristen en militairen maar ook vertegenwoordigers van pacifistische organisaties en bewegingen en persoonlijkheden uit de sectoren cultuur en religie. Tijdens de bijeenkomst lag de nadruk op beperking van de bewapeningsrace op marinegebied, op de reductie van marine-activiteiten op de wereldzeeën en op de invoering van vertrouwenwekkende maatregelen in deze sfeer. Door seminar-deelnemers en door woordvoerders van de organiserende verenigingen werd onderstreept dat Oost en West - en m.n. de landen behorend tot de NAVO en het Warschaupact - als het gaat om ontwapeningsinitiatieven nergens zo ver van elkaar verwijderd zijn als op het terrein van de militaire en strategische situatie op de wereldzeeën.

5

"PEACE TO THE OCEANS"

In het TASS-bericht werd uitgebreid aandacht besteed aan de aanwezigheid en de uittalingen van voormalig vice-admiraal Eugene CARROLL, onder-directeur van het in Washington gevestigde Centre for Defence Information (een op particulier initiatief opgericht instituut, waar uiterst kritisch over de Amerikaanse defensie-plannen gedacht wordt). Het op deze wijze ten tonele voeren van een Westerse "getuige-deskundige" doet sterk denken aan de manier waarop in het verleden leden van "Generaals voor de Vrede" in beïnvloedingscampagnes gebruikt werden. De bijeenkomst, die past in de vanouds bekende manier van werken van het Sovjetvredescomité en aanverwante organisaties, lijkt het rechtstreekse gevolg van een initiatief dat in juni 1989 leidde tot de oprichting van de zg. "Public Council on Demilitarization of the World Oceans and Reducing the Race of Naval Armaments". Deze Public Council werd toen opgericht door de Commissie "Peace to the Oceans" van het Vredescomité.

RUSSISCHE ZORG

Vanuit de Sovjet-Unie wordt al geruime tijd geprobeerd met name de Amerikanen te bewegen tot een beperking van de slagvaardigheid van de Amerikaanse marine. Zo verklaarde Oleg GRINEVSKY - de Sovjetambassadeur bij de onderhandelingen over troepenreducties en vertrouwen-wekkende maatregelen in Wenen - in november vorig jaar, dat met name de onderhandelingen over vertrouwenwekkende maatregelen een stuk dynamiek misten vanwege de weigering van de NAVO ook activiteiten van de zeestrijd-krachten in de onderhandelingen te betrekken. Tijdens zijn toespraak bij het seminar over militaire doctrines in januari in Wenen bracht chefstaf MOISEYEV de Amerikaanse marine-dreiging naar voren en bij de conferentie in Ottawa over "open skies" kwam een Sovjetvoorstel ter tafel om ook inspectievluchten boven zee nadrukkelijk in de besprekingen te betrekken. In een welkomstbericht aan het seminar voor marine-ontwapening verwoordde premier RYZHKOV nog eens de Russische zorg:

"Er is heden ten dage een dringende behoefte aan ernstige discussie over zeestrijdkrachten. De Sovjet-Unie is, als andere landen, bezorgd dat de militaire macht, inclusief de nucleaire macht, op de wereldzeeën toeneemt. Zeestrijdkrachten worden gebruikt om in de aangelegenheden van andere landen te interveniëren. Er is geen afname van de oefeningen op zee, die soms moeilijk van echte militaire voorbereidingen te onderscheiden zijn. De zeestrijdkrachten, die ook al in de militaire balans van vandaag een belangrijke rol spelen, zullen nog in belang toenemen vanwege de reductie van andere typen strijdkrachten".

6

In Sovjetrussische optiek moeten er derhalve zo snel mogelijk besprekingen worden begonnen om de wapenwedloop op zee een halt toe te roepen. Zolang echter de Westerse bondgenoten door een grote waterplas gescheiden worden, zal de NAVO zich in dezen uiterst terughoudend opstellen.

CHINA; "VERENIGDE STATEN HOOFDVJAND"

DENG Xiaoping, de 85-jarige veteraan die eind vorig jaar "definitief" afscheid nam van de Chinese politiek maar van wie slechts weinig ingewijden ook echt zullen hebben geloofd dat zijn rol daarmee was uitgespeeld, voelt zich kennelijk nog altijd verantwoordelijk voor de bepaling van Beijing's wereldbeeld. In een geheim telegram, gericht aan het hoogste partijkader, zegt DENG "ten aanzien van de Verenigde Staten geen enkele illusie te koesteren" en waarschuwt hij voor nieuwe Amerikaanse pressie op de Volksrepubliek, vooral ten aanzien van de mensenrechten. In hetzelfde document wordt GORBACHEV ervan beticht van het marxisme te zijn afgeweken, maar dringt DENG erop aan hem niet bij naam te bekritisieren. In een reactie op de publicatie van het telegram door de Amerikaanse omroep CBS, stelde het State Department de boodschap op te vatten als een verklaring waarin de Verenigde Staten door Beijing tot "China's vijand nummer één" wordt bestempeld. Overigens werden DENG's uittalingen, hoewel "betreurenswaardig", toch ook weer "verklaarbaar" genoemd.

COCOM; ORGANISATIE KAMPT MET VERDEELDHEID

De jongste, met grote verwachtingen tegemoet geziene, bijeenkomst van het COCOM op 13 en 14 februari in Versailles, heeft nog eens overduidelijk aangetoond hoe diep de kloof is tussen de Verenigde Staten en enkele Europese lidstaten in deze organisatie voor multilaterale export-controle. De tegenstellingen zijn primair te herleiden tot een geheel verschillende beoordeling van de actuele situatie in Oost-Europa en de Sovjet-Unie.

GEEN CONCESSIONS AAN MOSKOU

In de berichtgeving die voorafging aan de bijeenkomst in Versailles was veel nadruk gelegd op een veronderstelde volledige ommezwaai in het Amerikaanse beleid. Nu is echter gebleken dat Washington weliswaar bereid is tot concessies aan met name hervormingsgezinde landen als Hongarije en Polen, doch zeker niet ten aanzien van de Sovjet-Unie. Volgens Amerikaanse woordvoerders van de VS-delegatie gaat er van het huidige Oost-Europa geen enkele militaire dreiging meer uit, in tegenstelling tot de Sovjet-Unie, dat nog steeds beschikt over een "verschrikkelijk militair apparaat". Vandaar dat de Amerikanen zich nog steeds fel verzetten tegen elke concessie in COCOM-verband aan Moskou, iets waartoe veel van de andere 16 lidstaten wel geneigd schijnen te zijn.

WEL ENIGE AANPASSINGEN, GEEN NIEUWE STRATEGIE

Het COCOM kwam wel tot overeenstemming over de verkorting van de procedures voor exportvergunningen en besloot tevens dat tot 30 mei in speciale werkgroepen overlegd zal worden over aanpassingen van de embargo-lijsten op de terreinen van telecommunicatie, werktuigbouw en computers. In juni zou dan op topniveau verder gepraat worden over een nieuwe COCOM-strategie, die geënt moet zijn op de veranderde situatie in het Warschaupact. Tijdens de recente bijeenkomst heeft het COCOM dit agendapunt voor zich uitgeschoven, hetgeen waarschijnlijk verband hield met de bestaande meningsverschillen tussen met name de Verenigde Staten en de Bondsrepubliek Duitsland. Bonn lijkt dermate gepreoccupeerd met het vooruitzicht van de Duitse hereniging, dat het geneigd is het COCOM daarbij slechts als een lastige luis in de peis te beschouwen. Maar ook vanuit andere delegaties viel kritiek te beluisteren op de als achterhaald beschouwde Amerikaanse beoordeling van de hervormingen in het Oostblok.

WARSCHAUPACT; ONTGOOCHELING IN OTTAWA

8 | In Ottawa vond de afgelopen weken een conferentie plaats tussen de ministers van Buitenlandse Zaken van NAVO en Warschaupact over het principe van de "Open Skies". De conferentie, die werd beheerst door de kwestie van de Duitse eenwording, ging vol optimisme op 12 februari van start. Begin maart, bij het einde van de conferentie, bleek een akkoord echter niet in het verschiet te liggen. Het vorig jaar door President BUSH opnieuw gelanceerde idee het luchtruim van de landen van de NAVO en het Warschaupact open te stellen voor inspectie-vliegtuigen gaat terug tot de roemruchte voormalige Amerikaanse president EISENHOWER. Zijn voorstel - gedaan tijdens de conferentie van de vier grootmachten in Genève op 21 juli 1955 - kreeg steun van Groot-Brittannië en Frankrijk, maar werd door KHRUSHCHEV veroordeeld als een spionagecomplot tegen de Sovjet-Unie.

SOVJETS LIGGEN DWARS

Ook nu waren het de Sovjets die een accoord blokkeerden. Moskou wilde de apparatuur voor de waarnemingsvluchten, het te verkennen grondgebied en ook het aantal vluchten veel beperkter houden dan de Westerse deelnemers. Nacht- en slechtweervluchten zouden niet worden toegestaan. Ook zou de verkregen informatie aan alle onderhandelingspartners ter beschikking moeten worden gesteld. De NAVO-landen willen de gegevens alleen aan het eigen bondgenootschap en het geïnspecteerde land verstrekken.

BEZWAREN WEG TE POETSEN?

De oorzaak van deze terughoudendheid is mogelijk de angst van de Sovjets niet over gelijke informatie te kunnen beschikken als de NAVO-partners, gezien de meer geavanceerde apparatuur waarover het Westen beschikt. Tijdens besprekingen in Wenen, in het kader van een verificatieregime voor een CFE-accoord, werd dat bezwaar ook duidelijk. De Sovjets stelden toen voor een gemeenschappelijke pool van standaardvliegtuigen voor inspecties te gebruiken. Deze maand zullen de ministers van Buitenlandse Zaken van de Verenigde Staten en de Sovjet-Unie, BAKER en SHEVARDNADZE, proberen de standpunten dichterbij elkaar te brengen. De hoop is dat dan toch nog op 12 mei in Boedapest een "Open Skies" accoord gesloten zal kunnen worden.

DDR; EERSTE EN LAATSTE VRIJE PARLEMENTSVERKIEZINGEN

Bij de Oostduitse parlementsverkiezingen van 18 maart jl. heeft de christelijk-conservatieve Alliantie voor Duitsland een even overtuigende als verrassende zege behaald. De drie samenwerkende Alliantiepartijen - (Ost-)CDU, Deutsche Soziale Union (DSU) en Demokratische Aufbruch (DA) - kregen opgeteld ruim 48% van de uitgebrachte stemmen, waarmee zij 193 van de in totaal 400 parlementszetels zullen mogen bezetten. Op grote afstand werd de Oostduitse SPD tweede met bijna 22% van de stemmen (87 zetels), de PDS (de voormalige SED) derde met ruim 16% (65 zetels) en de Liberalen vierde met ongeveer 5% (21 zetels). De rest van de stemmen (minder dan 9%) ging naar de overige twintig deelnemers aan de verkiezingen, waarvan er slechts 7 in het nieuwe parlement een overigens marginale vertegenwoordiging zullen krijgen.

9

NEDERLAAG SPD

De uitslag van de verkiezingen stond in schril contrast met de prognoses die een nek-aan-nekrace tussen de Alliantie en de SPD hadden voorspeld. Aan de SPD werd begin februari nog ruim 50% van de stemmen toebedacht, maar zij heeft deze verwachting niet waar kunnen maken. Dit kan enerzijds verklaard worden door de sterke come-back van de PDS, die even van het politieke toneel leek te worden weggevaagd, maar de afgelopen weken weer aan aantrekkingskracht heeft gewonnen door de populariteit van de aftredende minister-president Hans MODROW en partijvoorzitter Gregor GYSI. Dit heeft vele voormalige SED-aanhangers ertoe gebracht om toch bij de PDS te blijven en niet de voorspelde overstap naar de SPD te maken. De SPD heeft haar nederlaag evenwel ook te danken aan haar omzichtige beleid ten aanzien van het vraagstuk van de Duitse eenwording. De Ost-CDU, de grootste Alliantiepartij, heeft steeds gepleit voor een spoedige vereniging van de beide Duitslanden en wist daarmee bij de Oostduitse kiezer een gevoelige snaar te treffen. Een stem op de Alliantie leek de beste vooruitzichten te bieden voor een snelle weg naar de welstand. Door buitenlandse waarnemers werd de uitslag van de verkiezingen dan ook algemeen bestempeld als een duidelijke keuze voor de sterke Westduitse D-mark.

WESTDUIITSE BETROKKENHEID

Overigens heeft de Oostduitse bevolking gretig gebruik gemaakt van de kans om voor het eerst tijdens het bestaan van de DDR in vrijheid haar stem te laten gelden. Ruim 93% van het electoraat maakte de gang naar de stembus. Achter het onafhankelijke karakter van de parlementsverkiezingen kunnen evenwel enkele vraagtekens worden geplaatst. Onder het mom van het gebrek aan financiële middelen en onervarenheid met het campagne voeren voor vrije verkiezingen hebben de Westduitse politieke partijen miljoenen D-marken in de verkiezingskas van hun Oostduitse bondgenoten gestort, en werd de verkiezingsstrijd in de DDR bijna volledig gedomineerd door de optredens van politieke leiders uit de BRD. Een beweging als "Neues Forum" die in de herfst van het vorig jaar bij de omwenteling in de DDR nog de kastanjes uit het vuur haalde, had daardoor bij de verkiezingen feitelijk geen schijn van kans.

COALITIEVORMING

Lothar DE MAZIERE, de voorzitter van de Ost-CDU, lijkt daar in ieder geval niet wakker van te liggen. Zijn partij verwierf het grootste mandaat in het nieuw-gekozen parlement (163 zetels), waardoor hij goede vooruitzichten heeft om minister-president te worden. Zijn eerste programmapunt lijkt de hereniging met de BRD te zijn, al heeft hij wel laten weten dat de weg naar de eenwording bij voorkeur door een regering met een brede politieke basis moet worden afgelegd. Een coalitie van de Ost-CDU met de SPD en eventueel ook met de liberalen zou dat grote draagvlak kunnen verschaffen. De PDS, die wel beseft dat de eenwording op den duur onvermijdelijk is, maar zich steeds heeft verzet tegen een "uitverkoop van de DDR", zal waarschijnlijk naar de politieke zijlijn worden geschoven. Zij zou in de dialoog met de BRD de vertragende factor kunnen worden, die de Alliantiepartijen niet kunnen gebruiken. Als het aan hen ligt zal 18 maart 1990 de dag worden, waarop niet alleen de eerste, maar tevens de laatste vrije parlementsverkiezingen in de DDR werden gehouden.

II. ACTIVITEITEN VAN BUITENLANDSE INLICHTINGEN- EN VEILIGHEIDSDIENSTEN

ROEMENIE; NIEUWE GEHEIME DIENST TEGEN "FASCISTISCH GEVAAR"

De nieuwe Roemeense minister van Defensie Victor STANCULESCU - de opvolger van de onder druk van legerofficieren afgetreden Nicolae MILITARU - kondigde op 21 februari jl. de oprichting aan van een geheel nieuwe organisatie voor staatsveiligheid. Twee dagen later werd dit besluit tegenover de Raad voor Nationale Eenheid (het voorlopige "parlement") toegelicht door president Ion ILIESCU, die met klem ontkende dat de gehate Securitate nieuw leven zou worden ingeblazen. Als aanleiding voor het besluit noemde hij de bestorming van het hoofdkwartier van het Front voor Nationale Redding, die door de president min of meer in de schoenen werd geschoven van de fascistische "IJzeren Garde". De geheime dienst-nieuwe-stijl zou vooral ingezet worden om het fascistische gevaar van deze herlevende vooroorlogse organisatie het hoofd te bieden, aldus ILIESCU. Net als eerder in de DDR trachten de machthebbers in Boekarest blijkbaar door het "opblazen" van een nieuw - fascistisch getint - gevaar de heroprichting van een geheime dienst te legitimeren. Illustratief voor de geregisseerde onrust over het ontwakende zwarte gevaar was de mededeling in "Adevarul" (voorheen Scinteia) van 23 februari (sic) over een dreigbrief van de IJzeren Garde, die zou zijn binnengekomen bij het blad "Het Ontwaken" (voorheen "De Rode Vlag") in Bacau. Daarin zou de heroprichting van de Garde aangekondigd zijn, met als doel alle communisten, socialisten en andere linkse elementen te elimineren.

11

ONTHULLINGEN SECURITATE

Volgens STANCULESCU zouden medewerkers voor de nieuwe dienst worden gerecrueteerd uit Roemenen, die vanaf het begin aan de zijde van de december-revolutie hebben gestaan. Ten aanzien van de oude Securitate-eenheden gaf de minister van Defensie enkele interessante bijzonderheden. De sterkte van het centrale apparaat bedroeg op het moment van het uitbreken van de revolutie op 22 december 1989 ongeveer 8400 man, waarbij de technische afdelingen, de verbindingdienst en de troepen buiten beschouwing werden gelaten. Een aantal eenheden was bestemd voor repressie en stond geheel ten dienste van de CEAUSESCU-clan, zoals de Directie V (ordehandhaving) en de Directie voor de contra-informatie. Deze laatste oefende controle uit op alle economische en sociale activiteiten van de staat en hield zelfs toezicht op de ministeries van Binnenlandse Zaken en Defensie. De Directie VI, voor de opsporing van strafbare feiten, werd door STANCULESCU als bijzonder gedienschtig aan de dictatuur omschreven. Binnen de genoemde eenheden waren ongeveer 1600 officieren en onder-officieren werkzaam, van wie er inmiddels 1100 zouden zijn verwijderd uit actieve dienst. De rest zou voornamelijk vrij jonge mensen betreffen, die nu verspreid waren over opleidingseenheden van het leger voor de vervulling van onbetekenende functies, zonder enige beslissingsbevoegdheid.

Een ander Securitate-deel, bestaande uit de Directies I, II, III, plus enkele hulp-eenheden, had tot taak de Roemeense staat te beschermen tegen gevaren uit binnen- en buitenland. Hieronder verstond STANCULESCU spionage-activiteiten van buitenlandse diensten, nationalistische provocaties, acties van groeperingen uit het buitenland die erop gericht waren de rust en orde in het land te verstoren en de heimelijke pogingen inlichtingen te verzamelen op technisch-wetenschappelijk en economisch terrein. Met de bestrijding van deze gevaren waren ongeveer 1400 officieren en onder-officieren belast, waarvan er tot op heden slechts 210 waren verwijderd omdat zij misbruik van hun positie hadden gemaakt. Over de Securitate-eenheden die belast waren met offensieve operaties in het buitenland verstreekte de minister geen nadere informatie.

12

• |
AANTAL SECURITATE-EENHEDEN NOG ACTIEF

De "onthullingen" van STANCULESCU zijn echter niet geruststellend genoeg om de hardnekkige geruchten over het voortbestaan van belangrijke Securitate-eenheden de kop in te drukken. Deze geruchten werden op 7 maart jl. nog eens versterkt vanuit Hongarije, waar onthuld werd dat een Securitate-agent, Gyula LEMPERGER, gearresteerd was en bekend had op 12 januari - drie weken na de omwenteling - uitgezonden te zijn met de opdracht te spioneren.

III. ANTI-DEMOCRATISCHE STROMINGEN

RECHTS-EXTREMISME; PROCES TEGEN RECHTS-EXTREMISTISCHE JONGEREN

In vervolg op de aanhouding van acht extreem-rechtse Nederlandse jongeren in België op woensdag 27 december 1989 (zie maandbericht januari 1990), vond op 8 en 9 maart jl. voor de rechtbank in het Belgische Verviers de strafzaak plaats tegen de toen nog steeds in voorarrest zittende verdachten. Het achttal dat aan hun verblijf in de voormalige fortificatie Aubin-Neufchâteau in Dalhem (Voerstreek) de uitleg gaf van een "alternatieve kerstviering" werd beschuldigd van: verboden wapenbezit, vorming van een privé-militie, bezit van nazistische symbolen, deelname aan een neo-nazistische groepering en heimelijke betreding van een verboden militair terrein. Behalve de deelname aan een neo-nazistische groepering achtte de rechtbank het ten laste gelegde bewezen en veroordeelde het achttal tot 4 1/2 maand onvoorwaardelijke gevangenisstraf. Drie van hen kregen één maand extra gevangenisstraf wegens bedreiging met geweld van een aantal jongens uit de omgeving van het bunkercomplex.

13

Naar verluidt heeft de Belgische justitie veel aandacht aan de kwestie geschonken om een voorbeeld te stellen voor Nederlanders, die de Belgische Ardennen steeds vaker plegen te gebruiken voor allerlei, ook op militaire leest geschoeide, trainingskampen.

RECHTS-EXTREMISME; DE GEMEENTERAADSVERKIEZINGEN

Tijdens de Gemeenteraadsverkiezingen op 21 maart jl. hebben de extreem-rechtse partijen flink aan kracht gewonnen. De stembusuitslag laat duidelijk zien dat de opmars van de CENTRUM DEMOCRATEN (CD) van JANMAAT zich weliswaar niet explosief maar wel gestaag voortzet. In de 9 steden waar men meedong naar de gunst van de kiezer wist men in 8 gemeenteraden één of meer zetels te veroveren. In totaal beschikt de CD nu over 11 gemeenteraadszetels in den lande. Dat is in vergelijking met de raadsverkiezingen in 1986 een forse sprong vooruit, omdat men toen op geen enkele zetel beslag wist te leggen *

Daarbij moet wel worden aangetekend dat JANMAAT zich destijds met de CD nog in een herstelfase bevond, nadat hij zich in oktober 1984 van de CENTRUM PARTIJ had afgescheiden. Ander opmerkelijk verschijnsel tijdens de jongste gemeenteraadsverkiezingen is dat in de 5 plaatsen waar de CD en de uiteinde-lijke voort-zetting van de oude CENTRUM PARTIJ, de rivaliserende CENTRUM PARTIJ '86 (CP'86),

* Zie bijgaand overzicht uitslagen 1990 in vergelijking met 1986

Centrumpartij '86

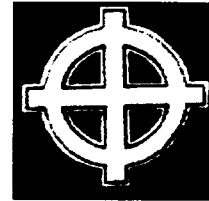

beiden met een lijst uitkwamen, men hoegenaamd geen hinder ondervond van de onderlinge concurrentie. Als gevolg hiervan zijn zowel de CD als de CP'86 vertegenwoordigd in de raden van Amsterdam, Den Haag en Rotterdam. Het is opvallend dat de CP'86, die tot voor kort nog een marginaal bestaan leidde, erin is geslaagd om haar lokale positie te handhaven door op 4 zetels in totaal beslag te leggen. De CP'86-raadszetel in Den Haag zal worden ingenomen door de bekende rechts-extremist Stewart MORDAUNT.

14

STEWART MORDAUNT

MORDAUNT is nog immer leider van het op het nationaal-socialisme georiënteerde JONGEREN FRONT NEDERLAND (JFN). Als zodanig is MORDAUNT meermalen veroordeeld wegens het verspreiden van discriminatoire geschriften, waarin antisemitisme en rassenhaat werd gepropageerd. MORDAUNT's lijsttrekkerschap in Den Haag houdt verband met de aantrekkingskracht die de JFN-leider uitoefent op de tot voor kort in de "burgelijke politiek" dakloze rechts-extremistische (randgroep)jongeren. Anderszins lijkt het toetreden van MORDAUNT tot de CP'86 meer ingegeven door opportunisme dan bezieling door het partij-programma, dat overigens mede door zijn toedoen een radicalere inhoud heeft gekregen. Kenmerkend in dit verband is ook, dat het CP'86-foldermateriaal sinds kort opgesierd wordt met het JFN-symbool (het Keltisch kruis).

RADICALISERING

Tijdens de verkiezingscampagne is gebleken, dat in tegenstelling tot voorheen de CD zich in gematigder richting ontwikkelt terwijl de CP'86 over het algemeen meer radicale standpunten uitdraagt. Dit blijkt het duidelijkst bij het alles-overheersende thema van het verblijf van de etnische minderheden in ons land. Ander detail betreffende de koerswijziging van de CP'86 is het gegeven dat de verkiezingspamfletten van de partij gedrukt zijn door de neo-nazistische Westduitse NATIONALE PARTEI DEUTSCHLAND (NPD). Dat men in CD-kring overigens ook niet bepaald kieskeurig is m.b.t. haar plaatselijke lijsttrekkers, blijkt uit het feit dat de partij in Purmerend een beroep heeft gedaan op Richard van der PLAS. Betrokkene werd eind 1989 aangehouden i.v.m. het gerechtelijk vooronderzoek naar de militante neo-nazistische groepering AKTIONSFRONT NATIONALER SOZIALISTEN (ANS) en zal zich samen met vijf medeverdachten binnenkort voor de rechter moeten verantwoorden.

CONCLUSIES

In elk geval kan geconcludeerd worden dat de CD de basis voor de partij in de grote steden, waar zich traditioneel de meeste extreem-rechtse kiezers bevinden, behoorlijk heeft weten te verbreden. Ook de positie van partijleider JANMAAT lijkt enigszins verstevigd nu de CD onder zijn leiding op lokaal niveau een historisch hoogtepunt heeft weten te bereiken. In de bloeitijd van de voormalige CENTRUM PARTIJ, in het begin van de jaren tachtig, kende men nimmer dergelijke successen. Desondanks zal JANMAAT door zijn gedrag binnen de CD een controversiële figuur blijven. Hij zal zeker op langere termijn concurrentie om het leiderschap van de partij ondervinden van personen als de op het nest teruggekeerde Alfred VIERLING en Dr. W.J. BRUYN. Beiden zijn nu in staat om een lokale machtsbasis op te bouwen, doordat BRUYN in Amsterdam en VIERLING in Schiedam leiding gaan geven aan een tweemansfractie in de respectievelijke gemeenteraden.

15

Ten aanzien van de CP'86 kan worden geconcludeerd dat de partij ontegenzeggelijk een nieuwe impuls heeft gekregen, die de reeds geringe behoefte aan een fusie met de CD nog verder zal verminderen. Overigens zal de CP'86 door gebrek aan middelen en mogelijkheden, ondanks steunverlening van gelijkgezinde buitenlandse partijen, de CD waarschijnlijk nooit naar de kroon kunnen steken. Het beperkte extreem-rechtse kiezerspotentieel zal derhalve voorlopig ongebundeld blijven.

Tenslotte dient te worden opgemerkt dat de beëdiging van de verschillende extreem-rechtse gemeenteraadsleden in april/mei a.s. ongetwijfeld aanleiding zal zijn voor al dan niet gewelddadige protestacties.

OVERZICHT VAN DE UITSLAGEN VAN DE GEMEENTERAADS-
VERKIEZINGEN '90 IN VERGELIJKING MET '86

16

		CD			CP'86		
		'86 van	'90 naar	winst	'86 van	'90 naar	winst
AMSTERDAM	zetel	0	2	+2	1	1	+0
	%	0,9	4,4	+3,5	2,6	2,4	-0,2
DEN HAAG	zetel	0	2	+2	0	1	+1
	%	1,1	4,3	+3,2	2,0	2,1	+0,1
ROTTERDAM	zetel	0	1	+1	1	1	+0
	%	0,6	3,8	+3,2	3,4	3,3	-0,1
UTRECHT	zetel	0	1	+1	1	0	-1
	%	0,3	3,9	+3,6	2,3	1,2	-1,1
HAARLEM	zetel	0	1	+1	-	-	-
	%	1,4	3,0	+1,6			
PURMEREND	zetel	-	1	+1	-	-	-
	%	-	3,6	+3,6			
DORDRECHT	zetel	0	1	+1	0	0	+0
	%	0,4	3,1	+2,7	1,5	1,0	-0,5
SCHIEDAM	zetel	-	2	+2	-	-	-
	%	-	6,3	+6,3			
ALMERE	zetel	-	-	-	1	1	+0
	%				3,4	3,9	+0,5
TILBURG	zetel	0	0	0	-	-	-
	%	0,2	1,2	+1,0			

Het gezamenlijk aantal stemmen bedroeg ongeveer 57.000.

IV. POLITIEK (GEWELDDADIG) ACTIVISME

ANTI-APARTHEID; SuZA-CAMPAGNE

Zoals bekend heeft het actiecomité SuZA acties aangekondigd uit protest tegen het bestaan van een luchtvaartverdrag tussen Nederland en Zuid-Afrika. Medio december 1989 vond in dit kader een eerste actie plaats, toen enige honderden actievoerders een poging deden om een startbaan van Schiphol te blokkeren. Op 20 maart jl. stond er opnieuw een SuZA-actie uit protest tegen het luchtvaartverdrag op stapel. Het was de bedoeling de Leimuiderbrug te bezetten op het moment dat daar een kerosinetanker met bestemming Schiphol zou passeren. Op de gebruikelijke vaarroute naar de brug werd door enkele actievoerders een verkenning uitgevoerd, om te kunnen bepalen op welk moment het schip zou arriveren. Toen bleek dat er die dag helemaal geen schip met kerosine naar Schiphol zou varen, werd de actie voor onbepaalde tijd afgelast. Al eerder (op 26 februari jl.) werd door enkele actievoerders getracht het transport van kerosine naar Schiphol te verhinderen. Toen werd een sabotage-actie uitgevoerd tegen de Aalsmeerderbrug. De vermoedelijke daders van deze actie behoren tot de basisgroep "Slappe Hap". Dit is een autonoom opererend groepje, dat nauwe banden heeft met SuZA-Amsterdam. Met name deze laatstvermelde actie is illustratief voor het zogenaamde campagnemodel dat SuZA propageert: SuZA geeft het actiedoel aan, waartegen sympathisanten binnen en buiten de eigen kring zelfstandig actie kunnen voeren.

17

ANTI-APARTHEID; 28 APRIL NADERT!

Al eerder werd gemeld dat SuZA 28 april heeft uitgeroepen tot "Internationale Shell-pompen Aktiedag". Vanuit Amsterdam zijn meer dan 800 brieven gestuurd naar adressen in België, Duitsland, Italië, Engeland, Denemarken, Noorwegen, Zweden en Frankrijk. In deze brieven roept SuZA op tot deelname aan de actiedag. Het staat een ieder vrij invulling te geven aan deze dag. De meeste acties zullen ongetwijfeld een ludiek karakter hebben.

Denkbaar is dat kort voor en direct na 28 april acties zullen worden uitgevoerd door meer radicale activisten, die zich laten inspireren door het anti-imperialistische gedachtegoed. Mogelijk zullen zij met radicale acties rond 28 april trachten te onderstrepen dat er een onderscheid is tussen antiapartheidsactivisten en anti-imperialisten.

ANTI-IMPERIALISME; RARA-AANSLAGEN

In de nacht van 18 op 19 maart 1990 werd bij twee Marechaussee-kantoren in Arnhem en Oldenzaal brand gesticht. De aanslagen werden op 19 maart door middel van een persverklaring door de actiegroep RARA opgeëist. In deze persverklaring stellen de actievoerders dat de aanslagen gepleegd zijn uit protest tegen de rol die de Koninklijke Marechaussee speelt bij het opsporen van illegale vluchtelingen. De laatste keer dat RARA toesloeg was in april 1989 toen bij het Thermo Shell-Centrum door middel van brandstichting een schade van anderhalf miljoen gulden werd aangericht.

18

HET VREEMDELINGENBELEID

Het is de eerste maal dat door middel van aanslagen aandacht gevraagd wordt voor de vluchtelingenproblematiek. Tijdstip en target waren weliswaar verrassend, het actiethema behoeft geen verwondering te wekken. Het is vooral de anti-imperialistische stroming binnen "De Beweging" die al geruime tijd belangstelling heeft voor het vluchtelingenvraagstuk. Volgens de anti-imperialistische ideologie zijn de nationale regeringen niet veel meer dan marionetten van de grote multinationale ondernemingen. Politie, leger en justitie zorgen ervoor dat de door de multinationals gewenste maatschappelijke orde in stand gehouden wordt.

Het afgelopen jaar is er binnen "De Beweging" ruimschoots aandacht besteed aan de plannen voor Europese eenwording. Volgens de "anti-imperialisten" zijn deze plannen er enkel op gericht de winstkansen van de multinationals te vergroten. Door middel van een gericht toelatingsbeleid van gastarbeiders en (politieke) vluchtelingen kunnen mogelijke arbeidstekorten of overschotten aangepast worden aan de behoefte van het bedrijfsleven. In de claimbrief wordt overigens benadrukt dat de aanslagen tegen de Koninklijke Marechaussee geen breuk betekenen met het politieke verleden van RaRa. Dit betekent dat RaRa-acties tegen bedrijven die banden onderhouden met Zuid-Afrika nog immer mogelijk zijn.

Interessant is de stellingname van RaRa dat ze met haar aanslagen een impuls wil geven aan een discussie binnen de gelederen van radicaal links om zodoende "de strijd tegen het staatsterrorisme" te integreren in de politieke praktijk van links. Het feit dat RaRa de aansluiting met radicaal links wil behouden vormt een indicatie dat RaRa niet, zoals ten tijde van de MAKRO-branden, vanuit een geïsoleerde positie wil opereren.

RARA-AANSLAG BIJ HET MINISTERIE VAN JUSTITIE

Bij het ter perse gaan van dit maandbericht werd bekend dat de aanslag bij het Ministerie van Justitie op 26 maart jl. enige dagen later geclaimd is door "Revolutionaire Anti Racistische Aktie Crespo Galende". Evenals bij de aanslagen in Oldenzaal en Arnhem vormt het vreemdelingenbeleid ook ditmaal de aanleiding tot de gewelddadige actie.

Een eerste analyse leert dat, alhoewel er grote overeenkomsten bestaan met de acties tegen de Koninklijke Marechaussee, deze actie niet zonder meer toegeschreven kan worden aan dezelfde dadergroep. Daarvoor verschillen met name de stijl en de inhoudelijke kwaliteit van de claimbrieven te veel van elkaar

ANTI-MILITARISME; VAK-MOBIEL ACTIEF IN DEN BOSCH

De eerste week van maart was het VAK-Mobiel te gast in het pand "Papenhulst" te Den Bosch. In die periode werden verscheidene klad-, knip-, en vernieling-sacties uitgevoerd tegen militaire objecten in de omgeving. In totaal werden elf actievoerders aangehouden. De meeste werden na korte tijd heengezonden, twee activisten werden voor zes dagen in hechtenis genomen. Uit solidariteit met dit duo vonden in Den Bosch enige (demonstratieve) acties plaats. Binnen VAK-Mobiel gaan stemmen op om de anti-militaristische strijd om te zetten in een "totaalstrijd". Dat zou tot gevolg hebben dat het VAK-Mobiel niet slechts tegen militaire maar ook tegen andere objecten actie zou kunnen voeren. Bij het begrip "totaalstrijd" gaan de gedachten al snel uit naar de anti imperialistische ideologie. In dit geval zou dat ten onrechte zijn. Er zijn personen binnen VAK-Mobiel die zoeken naar uitbreiding van actie-mogelijkheden. Daarbij laten zij zich niet inspireren door het anti-imperialistische gedachtengoed, maar vooral door hun grote actie-bereidheid.

V. MINDERHEDEN

KOERDEN; BEZETTINGSACTIES

20

Op 19 maart jl. werd in Oslo het kantoor van Turkish Airlines bezet door een groep van 12 Koerden, aanhangers van het ERNK, de organisatie die de PKK in Europa vertegenwoordigt. De bezetters stelden drie eisen: de komst van de Turkse ambassadeur naar het bezette pand; een Noorse boycot van Turkije als vakantie-land; een sterker Noors protest bij de Turkse autoriteiten in verband met de onderdrukking van de Koerden in Turkije. Aan geen van de eisen werd voldaan. Na twee uur onderhandelen met de politie gaven de Koerden zich over. Ze verklaarden dat het hier om een spontane actie ging, die de vorige dag in een Turks café gepland was.

LONDEN

Op 23 maart jl. bezette een groep van 42 mannen, vrouwen en kinderen het kantoor van Turkish Airlines in Londen. De bezetters, die zeiden tot het ERNK te behoren, waren in het bezit van een 5-literblik benzine en enkele gasflesjes. Ze dreigden zichzelf in brand te steken, tenzij ze in contact gebracht werden met de media om hun protest te uiten over het gebrek aan mensenrechten voor Koerden in Turkije en over de moord op Koerden in Turkije op 12 maart jl. Na een paar uur hadden een aantal journalisten en een groep medestanders zich bij het gebouw verzameld. De bezetters vroegen drie vrijwilligers uit de groep medestanders om als bemiddelaars op te treden. (Een van de vrijwilligers bleek Gursel GUNEBAKAN alias ZINAR te zijn, een van de leiders van de PKK in het Verenigd Koninkrijk). Na uitgebreide onderhandelingen werden de bezetters door de politie meegenomen. De vier leiders van de bezetters moesten op 26 maart jl. voor het gerecht verschijnen; de overigen zijn met een waarschuwing weggestuurd.

Beide incidenten lijken samen te hangen met een waarschuwing die het Turkse Ministerie van Buitenlandse Zaken eind februari deed uitgaan naar de Turkse ambassade in Wenen, dat de PKK aanslagen zou plegen op Turkse instellingen in West-Europa. De dienst beschikt tot nu toe niet over aanwijzingen dat in Nederland een verhoogde activiteit van de PKK te verwachten is.

ISLAMITISCH FUNDAMENTALISME; BIJENKOMST MILLI GÖRÜS TE ROTTERDAM

Een bijeenkomst van de Turks-Islamitische organisatie "Avrupa Milli GÖRÜS Teskilati" (AMGT) ofwel "Vereniging van de Nieuwe Wereldvisie in Europa", die op zondag 18 maart jl. in het zalencomplex "Palace" te Rotterdam werd gehouden, trok een ongekend aantal mensen. Ofschoon de organisatoren gezien de capaciteit van de zaal op niet meer dan 600 man hadden gerekend, bleek de opkomst volgens een schatting van de politie ruim het dubbele te bedragen. Een groot aantal belangstellenden moest dan ook na uren vergeefs in de rij gestaan te hebben teleurgesteld huiswaarts keren. Tijdens de bijeenkomst deden zich geen ongeregelheden voor. De bijeenkomst werd gehouden naar aanleiding van de herdenking van een historisch feit aan het begin van de eerste wereldoorlog, toen het Turkse leger stand hield tegen een geallieerd leger. Het karakter van de bijeenkomst zou dan ook duidelijk nationalistisch en anti-westers zijn geweest.

21

DE AMGT

De herdenking was georganiseerd door de Nederlandse afdeling van de in Keulen gevestigde AMGT. Deze fundamentalistische organisatie dient beschouwd te worden als de Europese tak van de in Turkije bestaande Milli GÖRÜS, ontstaan uit de in Turkije verboden en opgeheven islamitische politieke partij, de MSP. De organisatie wordt geleid door professor Necmettin ERBAKAN en is buiten West-Duitsland en Nederland ondermeer actief in Denemarken, België, Frankrijk en Zwitserland. De organisatie streeft naar de islamisering van de Turkse samenleving en het stichten van een staatsvorm gebaseerd op de "SHARIA", de islamitische wetgeving. De organisatie tracht dit door middel van een enkele jaren geleden opgerichte politieke partij, de RP (Welzijns Partij), via de parlementaire weg te verwezenlijken. Hoewel de legale politieke activiteiten via deze RP lopen, wordt er vooral door de organisatie in Europa, de AMGT, een "JIHAD" gevoerd die ondermeer bestaat uit het mobiliseren van Turkse geloofsgenoten en het voeren van propaganda. Tevens worden door heel Europa regelmatig bijeenkomsten georganiseerd, waarbij het gesloten houden van de gelede- ren en het vergroten van de gedrevenheid centraal staan.

GROEIENDE BELANGSTELLING

Terwijl in het verleden AMGT-bijeenkomsten in ons land in de regel werden bezocht door enkele honderden Turken, lijkt nu de animo onder deze groep allochtonen aanzienlijk te zijn toegenomen. In hoeverre de invloed van organisaties als de AMGT op deze groep bepalend zal worden voor het gedragspatroon en de activiteiten binnen de Turkse gemeenschap, zal in de komende jaren moeten blijken. Vast staat al wel, dat in navolging van Turkije ook in West-Europa een verdere opleving van het islamitisch-fundamentalisme onder Turken valt te verwachten.

SURINAME; VREDE NOG VER WEG!

Al vele maanden is de Surinaamse regering in onderhandeling met diverse betrokkenen om tot een vredesakkoord te komen. Het gaat hier met name om BOUTERSE en het Surinaamse Nationale Leger (SNL), BRUNSWIJK met zijn Jungle Commando (JC) en de Tukajana-leiders THOMAS en MATTO. Het feit dat alle betrokken partijen inmiddels met elkaar rond de tafel kunnen zitten, moet als een grote stap vooruit beschouwd worden. Echter, gezien de huidige ontwikkelingen in Suriname lijkt een vredesakkoord nog lang niet binnen handbereik.

22

De arrestatie van BRUNSWIJK en 10 andere JC-leden maandag 26 maart kan namelijk een ernstige terugval in het vredesproces betekenen. Leek het er tijdens de gevangenhouding van BRUNSWIJK c.s. nog op dat regering en JC samen tegenover het SNL stonden, na de vrijlating van BRUNSWIJK op woensdag 28 maart toonden BOUTERSE en BRUNSWIJK zich tijdens een persconferentie eensgezind en leken het vertrouwen in de regering volledig verloren te hebben.

ACHTERGROND ARRESTATIE

Het SNL, in casu de Militaire Politie (MP), ging tot de arrestatie van BRUNSWIJK over naar aanleiding van diens vermeende betrokkenheid bij drugs-activiteiten. Dit naar aanleiding van het feit, dat BRUNSWIJK eerder die week melding maakte van het onderscheppen van 1000 kilo cocaïne te Moengo. BRUNSWIJK, die BOUTERSE ervan beschuldigde betrokken te zijn bij deze zaak, bevond zich op het moment van zijn arrestatie in Paramaribo om de regering van de drugsvangst op de hoogte te stellen. Tot zijn verbazing bleek President SHANKAR niet blij met deze melding, doch speculeerde daarentegen juist op de betrokkenheid van BRUNSWIJK bij de drugszaak. Vrij snel hierna vond de arrestatie plaats. Naast BRUNSWIJK werden ook tien andere JC-leden gearresteerd, die zich op dat moment op uitnodiging van de Surinaamse regering in Paramaribo bevonden in verband met hun participatie in het vredesproces. Onder druk van de regering zijn de elf arrestanten inmiddels weer in vrijheid gesteld.

MOGELIJKE VERKLARING

In Surinaamse verzetskringen meent men dat andere feiten aan de arrestatie ten grondslag lagen. De onderhandelingen tussen President SHANKAR en het JC waren vastgelopen op de door het JC gestelde eisen, die SHANKAR niet kon accepteren. Tijdens de afwezigheid van een aantal prominente adviseurs van het JC zou SHANKAR vervolgens een vredesverklaring ter ondertekening hebben aangeboden aan de vertegenwoordigers van de overige betrokken partijen. Door in-grijpen van Granman GAZON, die bedenktijd vroeg, kon ondertekening ter plaatse verhinderd worden. Bij een daaropvolgende bijeenkomst overhandigde politiek adviseur JOZEFZON een door het JC opgesteld concept voor een vredesovereenkomst. SHANKAR voelde zich hierdoor zo onder druk gezet, dat hij BOUTERSE de opdracht gaf om tot de arrestatie van de JC-leden over te gaan, zogenaamd vanwege hun drugsactiviteiten. Nadat hij besepte, niet over bewijzen te beschikken dat het JC zich met drugshandel bezighoudt, gelastte hij (mede onder druk van buitenaf) de vrijlating van de elf gevangenen.

REACTIES IN NEDERLAND

Het Surinaams verzet hier te lande is al geruime tijd niet meer in georganiseerd verband actief. Op persoonlijke titel worden er nog regelmatig activiteiten ontplooid, die zich echter volledig op de situatie in Suriname richten. Derhalve is er op dit moment geen concrete dreiging uit die hoek te verwachten. De arrestatie van BRUNSWIJK c.s. had hier mogelijk enige verandering in kunnen brengen, doch met hun vrijlating is aan deze potentiële dreiging een einde gekomen. Een aantal verzetsleden hier te lande is van plan om op korte termijn naar Suriname te vertrekken, teneinde BRUNSWIJK ter plaatse steun te kunnen bieden.

Aan de zijde van BOUTERSE-aanhangers valt een grote activiteit te constateren ter ondersteuning van BOUTERSE's politieke partij, de NDP, waarmee zowel inlichtingen-medewerkers van BOUTERSE op de Surinaamse vertegenwoordiging hier te lande belast zijn alsook de kernleden van de pro-BOUTERSE organisatie de Liga van Surinaamse Patriotten te Nijmegen.

BIJLAGE I:

AGENDA

13-20 april	VAK-Mobiel te Brunssum
15-16 april	PIRA herdenkt paasopstand van 1916
24 april	Herdenking genocide Armeniërs
25 april	RMS-herdenking (40 jaar)
28 april	Internationale Shell-pompen actiedag

24

Eind april/begin juni - beëdiging raadsleden CD en CP'86